

Vrouwen

Een Bijbelstudie over het thema vrouwen. Waarom? Omdat in veel kerken vrouwen nog steeds niet gelijkwaardig behandeld worden. Er is discriminatie. Vrouwen mogen soms niet preken, het avondmaal bedienen of oudste zijn. Maar helaas gaat het nog verder: ook in gezinnen is de hiërarchie vaak nog duidelijk waarneembaar. De man als de leider, de vrouw degene die volgt.

In de samenleving is er de afgelopen jaren steeds meer gelijkwaardigheid tussen mannen en vrouwen. In het bedrijfsleven zijn er steeds meer vrouwen doorgesloegen tot leidinggevende posities. Salariëring is meer in balans. Er is een bewustzijn gegroeid dat vrouwen evenveel rechten en waarde hebben als mannen.

Tegelijk is het nog niet in elk opzicht zoals het zijn moet. Cijfers wijzen uit dat vrouwen nog regelmatig minder betaald worden dan mannen. Zie hoe videoclips, soaps en reclames een beeld schetsen van vrouwen als bezit en lustobjecten. Of kijk hoe minderwaardig er over vrouwen gesproken kan worden op tv of gewoon op het werk bij de koffieautomaat. Vaak grappig bedoeld, maar ten koste van de ander. De wortel is slecht.

In de kerk zijn er verschillende visies. Er is discussie. De één vindt dat een vrouw prima voorganger/dominee kan zijn. De ander vindt dat een vrouw voornamelijk zwijgzaam moet volgen, want 'vrouwen zijn wel gelijkwaardig, maar wel anders dan mannen', en 'de man is het hoofd van de vrouw.' Waar de samenleving uitdraagt dat groeiende gelijkheid goed is, is de positie van christenen hierin vaag. Terwijl christenen juist voorop zouden moeten lopen en een voorbeeld voor de rest zouden moeten zijn in het recht doen aan elkaar.

De reden dat dit niet zo is, ligt voornamelijk bij een aantal 'probleemteksten' in de Bijbel. Op een aantal plaatsen lijkt de Bijbel beperkingen op te leggen aan vrouwen. Laat ik daarom ook onderstrepen dat ik veel respect heb voor het feit dat mensen God willen gehoorzamen en de Bijbel daarin als gezaghebbende leidraad hebben. Daarin vinden we ons gezamenlijke uitgangspunt. Het is absoluut niet mijn insteek om mijn eigen overtuiging te volgen en belangrijker te vinden dan wat God mij leert. Wel zie ik dat er een aantal misverstanden zijn die om opheldering vragen.

Deze studie is geschreven voor iedere man die Jezus wil volgen, maar op basis van de Bijbel de overtuiging heeft vrouwen in enig opzicht te moeten beperken in Gods koninkrijk. Voor iedere man die nieuwsgierig is naar hoe het zit met die verzen in de Bijbel die specifiek over vrouwen gaan en zo indruisen tegen ons gevoel van rechtvaardigheid.

Maar niet alleen voor mannen. Ik hoorde eens een vrouw zeggen dat zij in sommige situaties haar man vroeg om te bidden, omdat zijn gebed krachtiger was. Omdat hij het hoofd van het gezin is. En omdat hij als priester van het gezin dichter bij God stond. Deze studie is dus ook zeker voor vrouwen! Het is belangrijk om te weten waar God je toe roept! Het is belangrijk om te weten tot welke relatie je bent uitgenodigd, en in welke vrijheid God je gesteld heeft, om volledig te kunnen functioneren in zijn koninkrijk en om je waarde te kennen.

Bovendien: mannen kunnen het niet alleen. Ik kom niet alleen op voor vrouwen. Ook voor mannen! Regelmatig heb ik gezien hoe mannen gebukt gaan onder de zware verantwoordelijkheid van het leiding geven. Geestelijk en praktisch. Als wij als mannen denken dat dit allemaal onze taak is, lopen we onszelf voorbij. We hebben niet alleen het aantal mogelijke mensen voor leidinggevende posities ingeperkt waardoor we het met minder mensen moeten doen. En er regelmatig mannen op een positie zitten waar ze niet geschikt voor zijn. We missen ook de verrijkende en verfrissende invalshoek die vrouwen hebben. Want we zijn inderdaad niet gelijk. Mannen hebben de kwaliteiten

van vrouwen nodig, net zoals vrouwen de kwaliteiten van mannen nodig hebben. En het is niet goed als vrouwen hun verantwoordelijkheid afschuiven en zich verschuilen achter de mannen.

Ik noemde al even dat er wat 'probleemteksten' zijn. Teksten waarin het er uit ziet alsof de Bijbel vrouwen beperkingen oplegt. Het gaat om:

- 1 Kor. 14:34. Hier staat dat vrouwen in de gemeente moeten zwijgen.
- 1 Kor. 11:3. Hier staat dat de man het hoofd is van de vrouw.
- 1 Tim 2:12. Hier staat Paulus niet toe aan een vrouw om onderwijs te geven.

Deze teksten ga ik zeker behandelen, maar het zou te kort door de bocht zijn om alleen naar deze verzen te gaan en het probleem op te lossen. We zouden een heel belangrijke boodschap van de Bijbel missen. Sterker: er zou niets op te lossen zijn, omdat we dan gewoon kunnen accepteren wat er op het eerste gezicht in deze verzen staat. Pas als we naar de grotere context van de Bijbel kijken zien we een tegenstrijdigheid.

In het Oude Testament lezen we over hoe God Deborah gebruikte als leidster van het volk Israël. De profeet Joël profeteert over hoe zonen én dochters zullen profeteren in de laatste dagen, we zien in Rom. 16:1 de belangrijke rol die Phoebe had in de vroege gemeente, en Paulus roemt de oma en moeder van Timotheüs om hoe zij Timotheüs hebben onderwezen in het geloof.

Dit zijn allemaal indicaties dat er ergens wat aan de hand is. Want God gaat niet tegen zijn eigen principes in. Er zijn mensen die menen dat God wel uitzonderingen kan maken, wanneer de situatie dat noodzakelijk maakt, bijvoorbeeld in het geval dat er geen mannen beschikbaar zijn. Diezelfde mensen onderwijzen echter vaak een evangelie waarbij Jezus moest sterven omdat God wel wilde vergeven, maar niet anders kon dan het bloed van zijn Zoon te eisen omdat hij niet tegen zijn eigen rechtvaardigheid in kon gaan. Deze kijk op verzoening onderschrijf ik zelf overigens niet; zie hiervoor de studie 'Het Evangelie' op www.yaygod.nl. Wat ik nu probeer duidelijk te maken is dat we niet zomaar vrouwen in Gods koninkrijk mogen inperken op basis van 3 teksten, terwijl vele andere gegevens in de Bijbel wijzen op de bijzondere manier waarop God door vrouwen heen werkt en hen hoog acht. Als we de Bijbel serieus nemen als gezaghebbend voor ons leven, dienen we de volledige boodschap van de Bijbel over vrouwen ten volle te onderzoeken en begrijpen. Als de boodschap zichzelf tegenspreekt, dienen we verder te spitten om te ontdekken waar we iets nog niet goed begrepen hebben.

Om de Bijbel goed te begrijpen, dienen we in eerste instantie kennis op te doen over de cultuur waarin de Bijbel geschreven is, en aan wie de Bijbel is gericht. Daarmee suggereer ik niet dat de Bijbel geen waarheid bevat die voor ons nú toepasbaar is, maar we kunnen alleen weten wat de Bijbel tegen ons nu zegt, als we weten wat de Bijbel toen zei. Neem bijvoorbeeld de opdracht van Jezus om elkaars voeten te wassen. We gaan pas goed beseffen wat dat betekent als we weten op welk schoeisel men liep, hoe de straten er uit zagen, dat dit normaal gesproken door slaven werd gedaan, etc. Je zou dat misschien vrij kunnen vertalen naar nu met de vraag: heb je de bereidheid om als voorganger in de kerk de plee te poetsen?

Daarom gaan we nu eerst verder met een blik op de cultuur van ruim 2000 jaar geleden en de cultuur nu. Daarna ga ik in op Genesis, om te vervolgen met hoe Jezus met vrouwen omging en hoe Paulus dat deed. Dat vormt de basis vanwaar we uiteindelijk naar de 'probleemteksten' gaan kijken.

Cultuur toen en nu

Nu

Sommige mensen schrikken bij de gedachte om de tekst van de Bijbel in de culturele context te plaatsen. Ze zijn bang dat het een vrijbrief geeft om de Bijbel op eigen manier te interpreteren, omdat we bij alles wat ons niet bevalt zouden kunnen zeggen dat dit alleen voor die cultuur was en niet meer voor ons.

Toch is het enorm belangrijk om wel te zien in welke cultuur, en tot welke cultuur de Bijbel oorspronkelijk geschreven is. Het is namelijk de enige manier om de Bijbel daadwerkelijk toepasbaar te maken in ons eigen leven. Juist als we de culturele context weglaten ontstaat het gevaar dat we onze eigen overtuiging in de Bijbel leggen, doordat we met onze eigen culturele bril lezen. De kans om teksten dan verkeerd te interpreteren is enorm.

Ik noemde zo even al het voorbeeld van de voetwassing uit de Bijbel. Om het nog meer te illustreren wil ik nog een eigen voorbeeld noemen. Stel dat een kerkgenootschap een brief opstelt aan al haar leden waarin het onderstreept hoe belangrijk het is om als christen een voorbeeldig leven te leiden. Niet alleen op zondag, maar ook op ons werk en in het leven van alledag. Een aantal zaken worden in de brief concreet uitgewerkt: we dienen eerlijk te zijn in onze belastingopgave, zijn vriendelijk tegen winkelmedewerkers en geduldig in het verkeer. Haal dus niet rechts in!

Het is nu niet ingewikkeld om te zien dat christenen in Engeland dezelfde principes moeten hanteren, maar juist wél rechts moeten inhalen. De boodschap is duidelijk cultuurgebonden, terwijl de achterliggende houding wel universeel is. Bij het begrijpen van de Bijbel moeten we een flink cultuurverschil en 2000 jaar of meer overbruggen, en dat maakt de vertaalslag niet altijd eenvoudig. Laten we beginnen met het maken van de overbrugging tussen toen en nu.

Lange tijd hebben mannen de Bijbel uitgelegd. Mannen hebben onderwezen. Mannen hebben beleid van de kerk bepaald. Mannen hebben onderwezen over wat vrouwen allemaal niet mogen. Wanneer een groep zichzelf een exclusief recht toe-eigent en daarin over een andere groep besluiten neemt en rechten ontzegt, is dat onderdrukking. Dit is wat lange tijd in de kerk gebeurt is.

Nu gaat dat al veel beter. In steeds meer kerken hebben vrouwen dezelfde rechten en plichten als mannen. Maar we zijn er nog niet. Er zijn nog steeds veel gemeenten waar vrouwen geen oudste mogen worden, niet mogen preken, laat staan voorganger kunnen zijn. In het gezin wordt nog vaak de man als priester en leider gezien. Echtparen zeggen dan vaak: we overleggen samen, maar als we ergens een andere mening over hebben, beslist de man, want hij is het hoofd van het gezin.

Regelmatig wordt hierbij het argument gehanteerd dat als de Bijbelse boodschap over wat vrouwen wel en niet mogen onzeker is, het dan het meest veilig is om vrouwen deze dingen te ontzeggen. Deze 'veilige keuze' is echter geen veilige keuze! Jezus zegt: 'De oogst is groot, maar arbeiders zijn er weinig.' Hoe 'veilig' is het dan om de helft van de arbeiders gedeeltelijk uit te schakelen? Wat zijn de gevolgen voor de oogst? En als we onrecht doen aan de helft van de wereldbevolking, is dat dan veilig? Nee, dat is wettisch, maar niet de liefde die Jezus ons heeft voorgeleefd.

Het is uit bovenstaande niet moeilijk op te maken dat ik vind dat er in de huidige kerkelijke cultuur nog heel wat winst te behalen is. Maar laten we nu gaan kijken naar de Griekse en Romeinse cultuur van ruim 2000 jaar terug. Daarbij is het niet mijn bedoeling om heel grondig de invloed van iedere filosoof of schrijver uit te meten, maar ik wil wel een aantal citaten onder de aandacht brengen. De toon en herkomst van de citaten geven voldoende idee van de schrijvende situatie toen.

De Grieken

Hesiodus beschrijft in de Theogonie hoe de vrouw als straf voor de man gegeven is. Dat is wat de doos van Pandora feitelijk betekent. Pandora is, schrijft hij: 'Een mooi kwaad, niet te weerstaan door mannen. Vanuit haar ontspruit het geslacht der vrouwen. Het dodelijke ras, dat leeft onder sterfelijke mannen tot hun grootste ellende.'

Semonides schrijft: 'Want Zeus ontwierp dit ('de vrouw') als het grootste van alle kwaden en bond ons eraan vast met onbreekbare boeien.'

Homerus, één van de bekendste en grootste klassieke schrijvers, beschrijft in de Ilias hoe vrouwen de oorzaak zijn van conflict. Vrouwen zijn in zijn werk een bezit dat tot verdeeldheid leidt. Hij laat één van zijn karakters zeggen: 'Gij zijt niet beter dan een vrouw.'

Plato, de grote filosoof, schrijft in Timaeus: 'De als mannen verwekte schepselen die lafhartig bleken te zijn en hun leven verspilden in slechtheid, werden bij hun tweede incarnatie getransformeerd tot vrouwen. Op deze manier zijn vrouwen en het hele vrouwelijke geslacht ontstaan.' Als je bedenkt hoe groot de invloed van Plato is geweest op de geschiedenis en ons denken nu, dan is het schokkend om te zien hoe hij over vrouwen dacht!

Aristoteles, ook niet de minste, noemt de vrouw in zijn werk 'Over het ontstaan van de dieren': 'een monster, misvormde man en een misvorming die ontstaat in de natuurlijke gang van zaken.' 'Het vrouwelijke geslacht is veel kwaadaardiger dan het mannelijke, vrijpostiger en minder moedig. Vrouwen en de vrouwelijke dieren die wij fokken zijn duidelijk zo. De mannen zijn in alle aspecten het tegenovergestelde. Hun Natuur is een klasse moediger en eerlijker. Dat van de vrouwtjes laffer en minder eerlijk.

De man is van nature superieur en de vrouw inferieur. De man heerser en de vrouw ondergeschikte.' Aristoteles adviseerde gescheiden te zijn van het vrouwelijke, want 'dat is beter en goddelijker.'

Aristofanus schrijft in Lysistrata: 'Vrouwen zijn een schaamteloos gezelschap; de meest verdorven schepselen die er zijn.'

Aeschylus laat zijn karakter Etekes zeggen: 'Ik zou er niet voor kiezen om met het vrouwelijke geslacht te leven, noch in slechte tijden, noch in tijden van welkome vrede.'

Het koor in Orestes, een tragedie van Euripides, zingt: 'Vrouwen werden geboren om de levens van mannen te bederven.'

Perikles en Thucydides zeiden dat vrouwen binnenshuis opgesloten moesten worden. Dat leidde er toe dat vrouwen leefden in afzondering in vrouwenkwartiers en zelden samen konden eten met het gezin. Vrouwen hadden niet meer rechten dan slaven. Bovendien kregen ze geen onderwijs.

De Romeinen

De waarden en overtuigingen van de Grieken leefden voort bij de Romeinen. Het huwelijk werd zo een verplichting die vaak met tegenzin werd vervuld.

Ovidius, een bekende Romeinse schrijver, schreef: 'Als u wijs bent, bedrieg vrouwen altijd. Bedrieg de bedriegers. Zij zijn eerst en vooral een onrechtvaardige soort.'

Vrouwen kregen in het Romeinse rijk vaak geen eigenaam. Zussen konden zo allemaal dezelfde naam hebben: Julia 1, Julia 2, etc.

Cato de censor schreef voor: 'Als u uw vrouw betrapt op overspel, dan kunt u haar straffeloos doden. Zij echter mag het niet eens wagen u met een vinger aan te raken als u overspel pleegt, want zo is de wet.' Er werd duidelijk met twee maten gemeten!

Van een verder onbekende Hilarion is een brief gevonden die hij schreef vanuit Alexandrië aan zijn hoogzwangere vrouw: 'Als je een nakomeling voortbrengt en het is een jongen, laat hem leven. Als het een meisje is, leg haar te vondeling.'

Ik zou nog veel meer voorbeelden kunnen geven, maar om inzicht te krijgen in de beeldvorming over vrouwen bij de Grieken en Romeinen volstaat dit waarschijnlijk. Vrouwen werden gezien als slecht, minderwaardig en hadden daarom ook nauwelijks rechten. Vrouwen waren slechte mannen, of zelfs een andere soort tot ellende van de man.

Tijd om te gaan kijken wat de Bijbelse boodschap is over het ontstaan van de mensheid.

Genesis

De boodschap over het ontstaan van de mensheid is in het invloedrijke verhaal van Pandora uiterst negatief over vrouwen. Des te opvallender hoe Bijbel een compleet ander geluid laat horen.

In Genesis 1:27 lezen we hoe God de mens schiep naar zijn beeld. Mannelijk en vrouwelijk. Dus zowel man als vrouw is geschapen naar het beeld van God! Een belangrijke wortel van vrouwenhaat wordt met deze waarheid uitgetrokken. God schiep de mens naar zijn beeld. Niet alleen de man, maar de mens, mannelijk en vrouwelijk. En het was heel goed!

Het tweede scheppingsverhaal geeft een iets andere weergave, maar ook daar is onmiskenbaar de waarde van vrouwen in zichtbaar. In Genesis 2:22 zien we hoe Eva werd gevormd uit de rib van Adam. Ofwel: man en vrouw zijn dezelfde soort. Ze komen uit elkaar voort. Adam zegt *nota bene*: dit is vlees van mijn vlees, gebeente van mijn gebeente! Niets hier impliceert dat Eva minder waard is dan Adam, integendeel: ze zijn van hetzelfde vlees en bloed! In vers 24 staat dan ook dat man en vrouw één zullen zijn.

Sommigen stellen dat er toch aanleiding is om te geloven dat er een hiërarchie is tussen man en vrouw, want God maakt de vrouw als 'hulp' voor de man. Als gevolg van deze interpretatie hebben vele mannen en vrouwen gemeend dat het de plek is van de vrouw om onderdanig en behulpzaam te zijn. Het woord voor 'hulp' is echter precies hetzelfde woord ('*Ezer*') als dat gebruikt wordt in de Psalmen als er staat dat God onze hulp is. Psalm 54:6 zegt: 'God is mijn helper.' Bij dit vers begrijpt iedereen dat de helper niet minder belangrijk is. In de Griekse vertaling van het Oude Testament, de Septuaginta, wordt het woord 'Prostatis' gebruikt. Hierbij ging het om dienend *leiderschap*. Het woord werd zelfs gebruikt voor de keizer.

Je kunt je afvragen aan wie je hulp vraagt als je ergens niet uitkomt. Dat is vaak aan iemand die ergens meer van weet of er beter in is dan jij. Als er bij het woord 'hulp' al sprake zou zijn van hiërarchie, dan zou de vrouw eerder boven de man staan. Dat lijkt me echter niet de bedoeling van de tekst. Wel wordt in Genesis de waarde van vrouwen onderstreept in tegenstelling tot andere scheppingsverhalen, en we mogen het woord 'hulp' zeker niet slaafs oppakken.

Let er ook op dat in Genesis 3 zowel Adam als Eva zich schijnbaar eenvoudig laten verleiden. Het kwaad komt dus niet uit of door de vrouw. Het is de slang die Eva verleidt. Net zo makkelijk als Eva in de val trapt, stinkt ook Adam er in. Beiden schuiven vervolgens de schuld op een ander. Er is duidelijk sprake van een gezamenlijke zonde, een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

De Rabbijnen

Het is wel duidelijk dat het scheppingsverhaal in Genesis een veel positiever kijk heeft op vrouwen dan dat in andere culturen het geval was. Je zou denken dat dit principe dan ook goed in de Joodse cultuur verankerd was. En hoewel er wel aanwijzingen zijn dat Israël in dit opzicht soms positief afstak, hadden de Joodse leraren de belangrijke boodschap uit Genesis niet goed begrepen. Zij werden ook veel beïnvloed door omliggende landen, en in latere tijd ook door het Griekse en Romeinse denken.

Zo staan er heel veel voor vrouwen beperkende wetten in de Misjna. De Misjna bevat de mondelinge leer en is een toelichting op de Thora. Hoewel aan de Misjna niet het gezag werd toegekend zoals aan de Thora, was de invloed groot. Het was de manier om de Thora te begrijpen. Feitelijk staan er echter veel regels in die niet in de Thora zijn terug te vinden. De wetten over vrouwen vormen daar een voorbeeld van. Dat dezelfde beperkingen niet golden voor mannen, laat de ongelijkheid zien.

In The testament of Rueben staat (5:1-5): 'Want kwaadaardig zijn de vrouwen, mijn kinderen. De engel van de Heer vertelde me en onderwees me dat vrouwen gevoeliger zijn voor overspel dan mannen.'

'Een man in levensgevaar moet eerder worden gered dan een vrouw.' (M. Horajot 3.7)

En wat vind je van deze uitspraak: 'Wee hem die vrouwelijke kinderen heeft. Een dochter is als een valsstrik voor haar vader.' (B. Sanhedrien 100b)

Zo zijn er nog vele andere zinsneden te vinden die je doen beseffen dat vrouwen niet veel waard waren in de ogen van mannen: Vrouwen zijn gulzig (M. Teharot), Vrouwen hebben een labiel temperament (B. Sjabbat), 'Vergeleken met Adam was Eva als een aap ten opzichte van een mens' (B. Baba Batra 58a). En dat terwijl Adam uitriep: 'Eindelijk, dit is vlees van mijn vlees, en gebeente van mijn gebeente. Dit is iemand zoals ik!'

Gevolg van deze overtuigingen was dat vrouwen geen onderwijs kregen in de Thora. De Jeruzalemse Talmoed schrijft voor: 'Laat de woorden van de Thora desnoods in vuur vergaan, maar laat ze niet aan vrouwen worden overgedragen.' Hoe schokkend is het als je bedenkt hoe belangrijk het kennen van de Thora, en daarmee het kennen van God, werd gevonden en dat men vervolgens juist dat aan vrouwen onthield!

In de tijd van Jezus stond in Jeruzalem de door Herodes gebouwde tempel. In die tempel was, in tegenstelling tot het origineel van Salomo, een scheiding gemaakt tussen waar de mannen mochten komen en waar de vrouwen mochten komen. Vrouwen werden ook op deze manier afgehouden van volledige deelname aan de tempelactiviteiten.

De Joodse schrijver Filo vermengde het gedachtegoed van Aristoteles met het Joodse. Hij schreef: 'Vrouwen zijn zwakker, valser; het ontbreekt hen aan verstand. De man is volmakter dan de vrouw.'

In het apocriefe boek Jezus Sirach staat in 42:12-14: 'De boosheid van een man is beter dan een vrouw die goed doet. Een vrouw is het die schande en oneer brengt.'

Jezus

Nu we gezien hebben hoe er in de Griekse en Romeinse cultuur over vrouwen werd gedacht, en hoe dat ook doorklonk in de joodse cultuur, ondanks de boodschap van Genesis, is het tijd om te kijken naar Jezus. Als we het hart van God willen zien, moeten we naar Jezus kijken. Hij is het zichtbare beeld van de onzichtbare God (Kol.1:15). Jezus benadrukt meermaals in het Johannes evangelie dat Hij de Vader laat zien, en dat Hij en de Vader één zijn.

Allereerst is het interessant om te kijken naar wat er niet is. Gezien de culturele achtergrond is het belangrijk om te zien dat Jezus zich nergens negatief uitlaat over vrouwen! Nu we weten hoe minderwaardig vrouwen werden behandeld, is dit des te opmerkelijker.

In Joh. 8 lezen we dat er een overspelige vrouw bij Jezus wordt gebracht. Nu wil men wel eens weten hoe Jezus hier mee om gaat. Zou Hij dit zomaar laten gebeuren? Dat men Jezus hier mee op de proef wil stellen, laat al zien dat Jezus kennelijk anders was. Ze dachten hem klem te kunnen zetten met de wet. Want 'de wet van Mozes schrijft ons voor dat zo'n vrouw gestenigd moet worden.' In Leviticus 20:10 staat echter niet dat zo'n vrouw alleen gestenigd zou moeten worden, maar ook de man. Johannes beschrijft dat Jezus vervolgens wat in het zand schrijft. Hoewel we niet weten wát Hij schreef, wil ik wel een hypothese delen. Zou het kunnen dat Jezus verwees naar Lev. 20:10? Dat Hij vroeg waar de man was? Of dat de man ook gestenigd zou moeten worden? Waarom kwamen ze nu alleen met de vrouw aan? Uiteindelijk druipt iedereen af als Hij zegt: wie zonder zonde is moet de eerste steen maar gooien. De enige die zonder zonde was, was Jezus. En Hij werpt slechts een liefdevolle blik: 'Ook Ik veroordeel je niet. Ga maar, en doe het niet nog een keer.' Reken maar dat die vrouw veranderd was door deze ontmoeting met Jezus! En wat heerlijk dat Jezus niet met twee maten meet.

Gelijke rechten

In Mat. 19:4 reageert Jezus op een vraag van de schriftgeleerden over echtscheiding. Mocht een man zijn vrouw zomaar wegsturen? Jezus verwijst naar wat we hebben gezien in Genesis. Dit is hoe Jezus kijkt naar mannen en vrouwen: 'Hebt u niet gelezen dat de Schepper hen vanaf het begin mannelijk en vrouwelijk heeft gemaakt? En dat Hij gezegd heeft: Daarom zal een mens zijn vader en moeder verlaten en zich hechten aan zijn vrouw, en die twee zullen één zijn.'

Dus Jezus benadrukt de gemeenschappelijke oorsprong. Bovendien zegt Hij dat man en vrouw één zijn. Dat gaat in tegen de overtuigingen waarbij de vrouw als bezit werd gezien en geen rechten had. Waar de heersende cultuur zei dat een man beter gemeenschap kon hebben met een man, het recht had om er nog vele andere relaties op na te houden, daar onderstreept Jezus de eenheid tussen man en vrouw die ontstaat in het huwelijk.

En als klap op de vuurpijl zegt Jezus dat een man zijn ouders verlaat om zijn vrouw aan te hangen. Bedenk daarbij dat een vrouw werd geacht haar familie en woonplaats, alles wat zij had, op te geven om bij haar man in te trekken. In Genesis verlaten beiden hun ouderlijk huis om een nieuw gezin te beginnen en Jezus bevestigt dat.

Jezus vervolgt in vers 9 dat het echtbreuk is om je vrouw weg te zenden en met een ander te trouwen, anders dan in het geval van ontucht. De verbazing bij de discipelen is groot. In vers 10 reageren ze: 'Nou, als het zo ligt tussen man en vrouw, dan kan je beter helemaal niet trouwen.' Uit deze reactie is niet moeilijk op te maken hoe Jezus het bestaande beeld op man-vrouw relatie volledig op z'n kop zet.

In Marcus 10:11-12 lezen we hetzelfde verhaal. Hier wordt nog duidelijk dat Jezus mannen en vrouwen gelijke rechten toekent. Hij voegt namelijk expliciet toe dat regels met betrekking tot overspel en echtscheiding voor net zo goed voor mannen golden als voor vrouwen. Dat was nog eens controversieel!

In ere hersteld

Een ander mooi voorbeeld van hoe Jezus met vrouwen omging vinden we in Lucas 13:10-17. Er was een vrouw die werd onderdrukt door een geest waardoor ze krom liep. Een vrouw die onderdrukt werd! Jezus bevrijdt cq. geneest haar. Het is belangrijk om op te merken dat Jezus een vrouw

aanspreekt in de synagoge. Dit was al tegen de voorschriften; want een vrouw behoorde die aandacht niet te krijgen. Als er een discussie ontstaat over werken op de sabbat, noemt Jezus de vrouw een 'dochter van Abraham'. Deze term was nieuw! De joden werden kinderen van Abraham genoemd. Iemand kon misschien een zoon van Abraham zijn, maar een dochter! Zoals vele genezingen die Jezus verrichtte een diepere betekenis hadden, geloof ik dat hier niet alleen een vrouw werd genezen van een ziekte. De onderdrukte vrouw werd bevrijd van de last waar ze onder gebukt ging. Vrouwen in ere hersteld! Ze stond weer rechtop in het huis van onderwijs, gebed en ontmoeting.

Als God vrouwen zodanig anders gemaakt zou hebben dan mannen, dat ze uitgesloten zouden moeten zijn van bepaalde verantwoordelijkheden en onderworpen aan mannen, dan zou God zichzelf niet met vrouwen kunnen identificeren. God is immers aan niemand onderworpen! In het Oude Testament staan al voorbeelden waarin God als zorgzame moeder wordt weergegeven. Jezus zelf geeft in Lukas 15 een gelijkenis van een verloren Drachme. Het is in het koninkrijk van God als met een vrouw die net zo lang zoekt en alles omkeert, totdat ze gevonden heeft wat ze zocht. Zo is God; als de vrouw die blijft zoeken. Of in Luk. 13:20 als met een vrouw die werkt met zuurdesem. Jezus gebruikt ook vrouwen als metafoor van God. Logisch, want God maakte de mens naar zijn beeld; mannelijk en vrouwelijk.

Het is ook opvallend om te zien dat er vrouwen bij Jezus' onderwijs aanwezig waren. Zoals we eerder hebben gezien, sloten de rabbijnen vrouwen uit van onderwijs van de Thora, en ook de Grieken en Romeinen leidden de vrouwen niet op. Bij Jezus is dat anders. Tegen de stroom in ontvangt hij vrouwen bij zijn onderwijs. Lees bijvoorbeeld Lukas 8:1-3 waar staat dat er vele vrouwen Jezus' volgden en bij zijn onderwijs aanwezig waren. Of ook in Mat.14:21 en Mat. 15:38. Ongehoord!

De reden dat vrouwen konden luisteren naar wat Jezus te zeggen had, had alles te maken met de plek waar hij de mensen onderwees. Vaak was dat gewoon buiten, bijvoorbeeld op een heuvel, zoals bij de Bergrede. De enkele keer dat hij in de tempel onderwees, was Hij in het voorste deel waar vrouwen nog mochten komen. Denk bijvoorbeeld aan die keer dat de arme vrouw haar laatste centen in de offerkist doet.

Een bekend verhaal is dat van Martha en Maria. Martha die maar aan het werk blijft terwijl Maria aan de voeten van Jezus zat. (Luk. 10:30) Deze woorden 'aan de voeten zitten' was een alom bekende uitdrukking voor het luisteren naar onderwijs van een rabbi. En dan niet zomaar. Het duidde op een formele mentor relatie. Als je dit weet, komen de woorden van Jezus dat Maria het beste deel heeft gekozen in een heel ander daglicht te staan. Martha leefde de verwachtingen van de cultuur uit: zij verzorgde het eten, verleende de gastvrijheid en deed de praktische, dienstbare taken, terwijl de mannen konden luisteren naar het onderwijs van de rabbi. Maria brak echter met dit patroon, en koos er voor naar Jezus te luisteren. Het is niet verwonderlijk dat Martha Jezus vraagt om Maria een standje te geven. Dit was bij uitstek de kans voor Jezus om zijn volgelingen te leren dat vrouwen andere rechten en plichten hebben dan mannen, maar Jezus doet dat niet. Hij complimenteert Maria: zij heeft het goede gekozen!

In Joh. 4:4-42 lezen we de conversatie tussen Jezus en een Samaritaanse vrouw. Er staat dat de discipelen verbaasd waren toen zij zagen dat Jezus met een vrouw sprak. Een man behoorde in het openbaar niet met een vrouw te spreken, zeker geen Samaritaanse, en al helemaal geen overspelige vrouw. Toch is dit gesprek (waarschijnlijke) de eerste keer dat Jezus openlijk en expliciet duidelijk maakt dat Hij de Messias is. Voordat we de stelling innemen dat vrouwen geen onderwijs mogen geven of mogen preken, moeten we eerst beseffen dat deze vrouw een zeer succesvolle evangeliste was. Ze vertelde het dorp over Jezus, en velen kwamen tot geloof! De verbazing van de discipelen en

de vrucht van het gesprek tussen Jezus en de vrouw laten in dit ene verhaal samen duidelijk zien dat Jezus dwars tegen de culturele verwachtingen inging.

Een ander kenmerkend moment lezen we in Lukas 11:27. Jezus houdt weer een toespraak en velen luisteren naar hem. Terwijl Hij nog bezig is roept er een vrouw: 'Gelukkig de vrouw die u in haar schoot heeft gedragen en u de borst heeft gegeven.' Deze uitspraak kwam voort uit de gedachte dat een vrouw alleen waarde had door een man. In zichzelf had een vrouw geen of nauwelijks waarde, maar als zij kinderen baarde, kon daar verandering in komen. Zoals we eerder hebben gezien, waren dochters ook nauwelijks van waarde. Dus een vrouw kreeg waarde door zonen te krijgen. En hoe aanzienlijker de zoon werd als hij volwassen was; hoe meer eer voor de moeder. Dat verklaart de uitspraak van deze vrouw, en de trieste achtergrond is dat een vrouw pas waarde verkreeg via een man.

Jezus doorbreekt deze gedachte. Sommige vertalingen laten in vers 28 de reactie van Jezus beginnen met 'Inderdaad'. Het Griekse woord dat hier gebruikt wordt is *menoun*. Dat is echter beter te vertalen als 'integendeel'. Ook in de NBV vertaling is beter te zien dat Jezus de uitroep van deze vrouw niet bevestigt, maar tegenspreekt. Jezus doorbreekt de gedachte dat geslacht of afkomst bepalend is voor wie je bent. Geluk hangt niet af van je nakomelingen, je geslacht of afkomst, maar van het horen én doen van het woord van God. Zo geeft Jezus ook hier een duidelijk signaal af dat er bij God geen aanzien des persoons is.

De discipelen

Het is meer dan terecht om de vraag te stellen hoe het dan zit met de discipelen. Jezus koos 12 mannen als discipelen. Er zaten geen vrouwen bij. Nergens zien we in de Bijbel een uitleg waarom Hij alleen mannen uitkoos; dus we moeten voorzichtig zijn hier conclusies aan te verbinden. We kunnen niet zonder meer concluderen dat Jezus hiermee voorschreef hoe het zou moeten zijn.

Koos Jezus alleen mannen omdat die positie niet aan vrouwen toekwam? Dan rijst meteen de vraag waarom Jezus wel vrouwen onderwijs geeft. Er staat ook in Luc. 8:1-3 dat er veel vrouwen Jezus volgden. Wat hield die positie van de twaalf dan precies in?

Het is belangrijk te zien dat de twaalf discipelen wel dichtbij Jezus stonden, maar dat dat niet een hiërarchische positie betekende. Dit leefde wel bij de discipelen zelf: zij discussieerden over de vraag wie de belangrijkste zou zijn en vroegen om het belangrijkste plekje in het koninkrijk mochten (o.a. Marc. 10:37). Jezus corrigeert hun echter in deze ideeën. Hij heeft een heel ander koninkrijk; met heel andere principes. En hoewel Jezus veel met de twaalf optrok; we zien tegelijkertijd dat van de 12 Petrus, Johannes en Jakobus dichterbij stonden (denk aan de verheerlijking op de berg en aan Getsemane). Van hen drieën was Johannes degene die rustte aan het hart van Jezus. In Lucas 8:1-3 wordt genoemd dat samen met de twaalf veel vrouwen Jezus volgden. Daarom is het waarschijnlijk dat ook vrouwen deel uitmaakten van de 70 die door Jezus uitgezonden worden in Lucas 10. Deze 70 kregen dezelfde opdracht als de 12 in Lucas 9. De boodschap is duidelijk dat de roeping om Jezus onderwijs te volgen én te verkondigen voor iedereen geldt (het aantal 70 verwijst naar de volheid van de volken). Ook in het zendingsbevel in Mat. 28 lezen we de opdracht aan de leerlingen: 'Maak alle volken tot discipel En leer hun alles onderhouden wat ik jullie geboden heb.' Duidelijk is dat iedereen een discipel bedoeld is te zijn, en dat elke opdracht die Jezus heeft gegeven aan de twaalf een opdracht aan iedere discipel is. In dat kader verwijs ik ook naar Hand. 9:36 waar de vrouw Tabita een discipel genoemd wordt.

Het wordt dus duidelijk dat Jezus niet twaalf discipelen uitkoos als belangrijkste personen, als leiders of andere positie in een hiërarchisch systeem. Hij koos leerlingen om met Hem te leven en een beweging te beginnen. Om door de twaalf de 70 te bereiken, en door de 70 de hele wereld. Om

Tabita een discipel te laten zijn die andere discipels maakt. De keuze voor de twaalf had niets te maken met een leiderschapsstructuur, maar alles met een leefgemeenschap die zich als een olievlek zou uitspreiden.

Zodra we het beeld van een leefgemeenschap hebben, dan kunnen onze ogen ook open gaan voor de praktische implicaties. Jezus was dag en nacht met de twaalf. Ze aten samen, reisden samen, met z'n allen in een boot, en ze sliepen samen. Wat zou het betekenen als Jezus ook vrouwen had uitgekozen die met hem op reis gingen? Welke praatjes zouden de ronde gaan doen over Jezus' relaties met vrouwen? Wat zou het betekend hebben voor de huwelijken van de discipelen (van Petrus weten we zeker dat hij getrouwd was) als zij met een groep vrouwen op reis gingen?

Van de discipelen lezen we dat ze alles achter zich lieten om Jezus te volgen. Hoe dit er praktisch uitgezien heeft weten we niet precies, maar vast staat dat het een ingrijpende verandering was. Het is de vraag of vrouwen in die tijd in de positie waren dat ze zo'n soort keuze überhaupt hadden kunnen maken.

Gezien het beeld dat we eerder van Jezus hebben gezien, is het mogelijk ook logisch dat Jezus rustig wel 6 mannen en 6 vrouwen had uitgekozen, maar dat de mannen in die tijd eerst onderwijs nodig hadden. De discipelen waren nogal verbaasd over hoe Jezus met een vrouw sprak bijvoorbeeld. Het is niet ondenkbaar dat de mannen er nog helemaal niet klaar voor waren.

Samenvattend kunnen we stellen dat Jezus twaalf vrienden koos en daarbij gezonde vriendschap voorleefde. Hij behandelde vrouwen liefdevol en waardig, maar koos er voor om alleen mannen tot zijn intimi te laten behoren. Zo beschermde Hij zichzelf en vrouwen tegen lasterpraat en ongezonde relaties, en was Hij tegelijk missionair in de cultuur.

Opstanding

Als laatste en misschien wel meest concrete voorbeeld gaan we naar ochtend van de opstanding. We kunnen met zekerheid zeggen dat de kern van het evangelie ligt in dat Jezus is gekruisigd, maar nu leeft. Hij is opgestaan uit de dood! Deze meest fundamentele boodschap van het evangelie is als eerste geopenbaard aan vrouwen, Maria van Magdala en de andere Maria. Deze twee vrouwen hebben het nieuws niet alleen als eerste gehoord, maar worden er door de engelen op uitgestuurd om de eerste verkondigers te zijn van dit goede nieuws: 'Ga het de mannen vertellen!' Er wordt uit de reactie van de discipelen wel duidelijk dat men niet gewoon was het woord van een vrouw serieus te nemen. Des te wonderlijker is het dat God er voor kiest het juist op deze manier te doen. De opstanding gepredikt door vrouwen, aan mannen!

Paulus

Regelmatig heb ik van mensen gehoord een negatieve associatie te hebben met Paulus, omdat hij een 'vrouwenhater' zou zijn, of in elk geval niet zo positief over vrouwen. Aanleiding daarvoor is grotendeels de 'probleemteksten' die we straks zullen bekijken. Eerst gaan we echter naar de grotere context van Paulus' brieven kijken. Als Jezus zo controversieel met vrouwen omging, en Paulus na zijn ontmoeting met deze Jezus zijn leven volledig inzette om meer op Jezus te lijken en het goede nieuws te prediken, dan zou het vreemd zijn als hij disrespectvol naar vrouwen deed. De beeldvorming van een vrouwonvriendelijke Paulus klopt dan ook niet.

Laten we beginnen met Ef. 5:18-6:9. In dit gedeelte wordt vaak vers 22 geaccentueerd; dit is het vers dat iedereen kent: 'Vrouwen, schik u naar uw man als naar de Heer.' De vraag is echter of het terecht is dit vers er op deze manier uit te pikken. In de oorspronkelijke Griekse tekst van de Bijbel staan geen hoofdstukken, geen verzen en zelfs geen leestekens. Ook de tussenkopjes zijn toegevoegd; die

zijn dan ook in iedere Bijbelvertaling verschillend, en dus sterk onderhevig aan de interpretatie van de vertalers. Veel Bijbels laten met vers 21 een nieuw onderwerp beginnen, en dus staat er daar dan een tussenkopje. Kijkend naar het Grieks is het echter veel correcter om de zin te laten beginnen bij vers 18. Omdat er geen leestekens staan in het origineel, moeten we naar de grammatica kijken om te zien hoe de zin is opgebouwd. Je hebt vast wel eens mensen horen klagen over de lange, ingewikkelde zinnen die Paulus gebruikt. In veel vertalingen heeft men daarom geprobeerd de lange zinnen in kortere zinnen onder te verdelen, zodat het makkelijker leesbaar wordt. Soms gaat er dan echter heel wat van de essentie verloren, zoals hier. Dit is zo'n typische, lange Pauliniaanse zin. Ik geef je de letterlijke vertaling, en dan zal je zien dat het vreemd is om halverwege een nieuwe zin te starten:

*Wees niet dronken van wijn, waar losbandigheid in is, maar **wees gevuld** door Geest,
sprekend tot elkaar met psalmen en hymnen en geestelijke liederen
zingend en **prijzend** in je hart tot de Heer
dank **brengend** altijd voor alles in de naam van onze Heer Jezus Christus en tot God de Vader
onderwerpend aan elkaar uit ontzag voor God
vrouwen aan hun eigen mannen als aan de Heer
want een man is het hoofd van de vrouw,
zoals Christus het hoofd van de kerk, zichzelf Redder van het lichaam.*

Het gaat voornamelijk om de werkwoorden. Daar zie je dat het belangrijkste werkwoord is: wees gevuld. In het hele gedeelte daarna staan vervolgens werkwoorden die een uitwerking geven van die ene zin: wees gevuld door de Geest. Namelijk sprekend, zingend, prijzend, dank brengend en aan elkaar onderwerpend. Daarna staat er 'vrouwen aan hun eigen mannen als aan de Heer'. Merk op dat hier geen werkwoord staat! (In sommige latere handschriften is het toch nog toegevoegd.) Het is een verdere uitwerking van het 'aan elkaar onderwerpen'.

Nu we een beter zicht hebben op de oorspronkelijke zinsbouw, kunnen we zien hoe revolutionair de worden van Paulus waren. Hij zag het als een uiting van gevuld zijn met de Geest dan mannen en vrouwen **aan elkaar** (v21) onderworpen waren. Dit wederzijds naar elkaar schikken was volledig nieuw! Men was immers gewend dat mannen heersten over vrouwen. Vrouwen moesten zich onderwerpen aan hun man, maar niet andersom. Paulus herstelt hier de orde zoals God die bedoelt heeft. Natuurlijk staat er de uitwerking dat vrouwen zich onderwerpen aan hun man, maar vervolgens werkt Paulus ook de andere kant uitgebreid uit. Als vers 21 nog niet vernieuwend genoeg was, dan waren vers 25-33 al helemaal van een andere wereld. Paulus gaf de mannen in uitgebreide bewoordingen weer hoe zij niet over hun vrouw moesten heersen, maar juist liefhebben. En hij onderstreept de eenheid tussen man en vrouw, o.a. door naar hetzelfde gedeelte uit Genesis te verwijzen als waar ook Jezus naar verwees.

Als we verder lezen in het begin van hoofdstuk 6 zien we dat Paulus kinderen en ook slaven opdraagt te gehoorzamen. In dit perspectief is het opvallend dat Paulus aan vrouwen niet opdraagt om hun man te gehoorzamen. Dat had namelijk in de lijn der verwachting gelegen! Ook dit is een duidelijke aanwijzing dat Paulus bezig was het denken van mensen over vrouwen enorm te vernieuwen!

In hoofdstuk 6: 9 sluit Paulus het gedeelte af met de opmerking dat God geen aanzien des persoons kent. Dit is heel treffend nadat hij gesproken heeft over de relaties man/vrouw, ouder/kind en heer/slaaf.

Ook in Galaten 3:28 zien we ditzelfde terug. Daar staat: er is geen Jood of Griek, er is geen slaaf of vrije, het is niet man of vrouw: u bent allemaal één in Christus. Dit is een duidelijke verwijzing naar

het ochtendgebed, de Beraka. Voor Paulus als goed getraind schriftgeleerde was dat zonder enige twijfel een bekend dagelijks terugkerend ritueel voordat hij Jezus ontmoette op zijn reis naar Damascus. Dit ochtendgebed was een dankzegging die door iedere vrome Jood als eerst werd uitgesproken na het wakker worden:

Gezegend is Hij die mij geen heiden maakte;

Gezegend is Hij die mij geen vrouw maakte;

Gezegend is Hij die mij geen onontwikkelde man (slaaf) maakte.

Paulus veegt hier in Gal. 3:28 de vloer mee aan; hij spreekt precies over dezelfde groepen in dit ene vers. Bedenk ook eens wat een impact het gehad moet hebben op vrouwen om elke ochtend dit gebed te horen zeggen door je man! Ter verdediging van dit Joodse gebed wordt wel gezegd dat de intentie niet was om af te geven op heidenen, vrouwen en slaven, maar juist het zien van het voorrecht om zonder beperking de Thora te mogen bestuderen en te functioneren in Synagoge e.d. Maar nog steeds geldt dan dat heidenen, vrouwen en slaven werden gediscrimineerd door hen deze rechten te ontzeggen. En dat is waar Paulus tegen ageert: Bij God is geen aanzien des persoons! Er is geen man of vrouw; we zijn één in Christus.

Laten we een sprong maken naar Handelingen 18:26. Hier lezen we over Priscilla en Aquila. Zij geven onderwijs aan Apollos. Apollos was een Jood die 'doorkneed was in de Schriften.' Ook had hij onderwijs gehad over Jezus. De omschrijving die we lezen over hem laat zien dat hij niet de eerste de beste was; hij was een respectabele onderwijzer. Alleen kende hij de doop in naam van Jezus niet, en de doop in de heilige Geest niet. Dat blijkt duidelijk uit vers 25, en het vervolg in hoofdstuk 19 als Paulus in Efeze aankomt. Apollos treedt vrijmoedig op en onderwijst wat hij weet, maar dan nemen Priscilla en Aquila hem even apart om zijn kennis wat bij te spijkeren.

Het is opvallend dat Priscilla eerst wordt genoemd, en daarna Aquila. Dit was heel ongebruikelijk, omdat normaal gesproken eerst de man werd genoemd, en dat is nu vaak nog steeds zo. In totaal worden Priscilla en Aquila 7 keer genoemd in het Nieuwe Testament, waaronder een heel aantal keren door Paulus. Alle keren worden ze samen genoemd. Vijf van de zeven keer wordt eerst Priscilla genoemd, en dan pas Aquila. Dit duidt er waarschijnlijk op dat van dit leidinggevende echtpaar Priscilla de meest vooraanstaande persoon was. Aquila was dan degene die zijn vrouw ondersteunde in haar bediening. Paulus accepteerde en bevestigde deze rolverdeling door Priscilla eerst te noemen, en ook Lucas in Handelingen 18:26 beschrijft impliciet dat het waarschijnlijk Priscilla was die de leidende rol had in het onderwijzen van Apollos.

In Rom. 16:3 groet Paulus Priscilla en Aquila, zijn 'medearbeiders'. Ook hier duidt niets erop dat Priscilla een minder beduidende rol had dan Aquila, integendeel.

Paulus schrijft in 1 Kor. 1:11 over de 'huisgenoten van Chloë' of nog letterlijker 'hen van Chloë.' In het oog houdend dat de eerste christenen bij elkaar in huis samenkwamen, en niet in kerkgebouwen zoals nu, is dit een veelzeggende verwijzing van Paulus. Hij adresseert namelijk een situatie van onenigheid in de gemeente van Korinthe, en hij verwijst naar wat hij van 'hen van Chloë' heeft gehoord. In Romeinen 16:10-11 verwijst Paulus ook twee keer naar 'hen van ...' Met deze verwijzingen kunnen we concluderen dat Paulus hier verwijst naar huisgemeenten. Huisgemeenten aan wie hij de groeten overbrengt (in Rom. 16), en de huisgemeente van Chloë in 1 Kor. 1:11. Hoewel het begrip 'voorganger' in de Bijbel niet voorkomt, zouden wij Chloë nu waarschijnlijk voorganger hebben genoemd. In elk geval was zij de leidster van een groep christenen.

In 1 Kor. 16:15 verwijst Paulus naar Stefana. Dat is een vrouwen naam. Eventueel kon dit soms gebruikt worden als verkleinwoord van een mannen naam (Stefanos/Stefanus). Uit de context blijkt dat het om een persoon met gezag gaat. Het gebruik van het verkleinwoord is daarom zeer

onwaarschijnlijk. In het Nederlands staat er vaak 'Stefanas en *zijn* huishouden,' maar vanuit het Grieks is niet zichtbaar of dit vertaald moet worden met 'zijn' of 'haar'. Omdat het om een leidinggevende persoon gaat, is vaak gekozen voor de mannelijke variant, maar de vrouwelijke variant is net zo goed mogelijk. Paulus roept op de leiding van o.a. Stefana, hoogstwaarschijnlijk een vrouw, te aanvaarden.

Wanneer Paulus in Romeinen 16 de groeten doet aan een heleboel mensen, staan hier 29 mannen en 10 vrouwen tussen. Nergens is hier een verschillende behandeling op te merken.

Een ander duidelijk voorbeeld vinden we in Filippenzen 4:2-3. Paulus verzoekt om de vrouwen die hem hebben bijgestaan in de strijd voor het evangelie, samen met Clemens en de overige medewerkers, te steunen. Euodia en Syntyche waren kennelijk, evenals Clemens en anderen, volwaardige medewerkers in Paulus' bediening om het evangelie te brengen.

Één van de vrouwen die Paulus noemt in Romeinen 16 is Febe/Phoebe. Hij doet haar niet zozeer de groeten, als wel dat hij haar aanbeveelt. Paulus noemt haar een diaken van de gemeente. Het is opmerkelijk dat sommige vertalingen op deze plek kiezen voor de vertaling 'dienes' i.p.v. 'diaken'. Die vertaling is op zich ook correct, maar als op andere plaatsen in de Bijbel wel wordt gekozen voor het woord diaken, ontstaat snel de indruk dat een diaken een aangestelde functie is, en dienes niet. Dat is echter niet terecht, en het is een inconsequentie in de vertaling die voortkomt uit vrouwonvriendelijk gedachtegoed. Waar wij daar snel een hiërarchisch beeld bij hebben, is het waarschijnlijker dat een diaken gewoon een vooraanstaande positie had binnen de gemeente, evenals een voorganger of dominee nu. Bedenk daarbij ook dat het Jezus en het hele Nieuwe Testament ons dienend leiderschap leert, en dat het woord 'dienaar' dus niet licht opgevat mag worden. Met dat Paulus zegt dat Febe 'dienes van de gemeente' was, wordt wel duidelijk dat Febe niet zo maar iemand uit de gemeente was.

Febe was dienes van de gemeente in Korinthe, en dat geeft ons veel informatie over waarom Paulus haar aanbeveelt. In zijn brief aan de Korinthiërs blijkt dat de mensen daar veel waarde hechtten aan status. Er woedde een hele discussie over wie bij wie hoorde (1 Kor. 3), en doordat Paulus niet een aanbevelingsbrief had, werd hij bekritiseerd en onderworpen aan vragen (2 Kor. 10). Nu Paulus Phoebe de Brief aan de Romeinen liet bezorgen, wilde hij er zeker van zijn dat Febe niet in eenzelfde situatie terecht zou komen. Daarom beveelt Paulus Febe nadrukkelijk aan en roept hij er toe op haar uitmuntend te behandelen.

Daarbij noemt Paulus Febe zijn 'prostatis'. Dit woord hebben we eerder bekeken, en laat dus zien dat Paulus Febe hoog achtte. Zij was niet zomaar een hulpje of knecht, maar ze was een volwaardige medewerker in het koninkrijk en Paulus had veel respect voor haar bediening. Denk nog eens terug aan het feit dat God onze prostatis is, en dat de keizer werd gezien als prostatis!

Nu we toch bij de gemeente in Korinthe zijn aanbeland, kunnen we gelijk eens bekijken wat Paulus aan hen schrijft over het huwelijk en de positie van vrouwen daarin. In 6:12 geeft hij stem aan hoe sommige mensen omgaan met de door Jezus verkregen rechtvaardigheid: 'Alles is mij geoorloofd.' Kennelijk waren er mensen die op een manier met de genade van God omgingen, dat ze vonden dat alles maar moest kunnen. Dat uitte zich in flinke losbandigheid. Zowel in hoofdstuk 5 als 6 kan je lezen over de seksuele immoraliteit die Paulus aanklaagt. Als mensen zich van bepaalde praktijken afkeren, willen ze er regelmatig helemaal niets meer mee te maken hebben. Ze distantiëren zich zodanig dat ze het kind met het badwater weggoien: 'Het is goed voor een man geen vrouw aan te raken' (7:1). Daarom brengt Paulus in hoofdstuk 7 nuance aan. Niet alle seksualiteit is verkeerd, maar er zijn wel kaders. Paulus brengt op bijzondere manier balans aan in de man-vrouw relatie. Lees

hoofdstuk 7 maar eens door, en je zult zien dat Paulus bij elke richtlijn zowel de man als de vrouw noemt. Het is absoluut vernieuwend dat Paulus hier man en vrouw steeds gelijk aanspreekt. Het is al helemaal spraakmakend als Paulus in vers 4 zegt: 'evenmin heeft de man te beschikken over zijn eigen lichaam, maar zijn vrouw.' Dus voor zover er sprake is van autoriteit, is die wederzijds.

In 1 Kor. 15:39 noemt Paulus dat niet al het vlees hetzelfde is. Er is dat van mensen, en dat van dieren. In tegenstelling tot de in die tijd bekende scheppingsverhalen, zoals van Semonides en Hesiodes, geeft Paulus de duidelijke boodschap van Genesis: man en vrouw zijn van dezelfde oorsprong, van hetzelfde vlees.

Probleemteksten

Nu we uitgebreid hebben gekeken naar de heersende overtuigingen in zowel het Griekse, Romeinse als Joodse denken, én hebben geconstateerd hoe sterk contrasterend de boodschap van Jezus en Paulus was, hebben we een goede basis om te kijken naar de teksten die doorgaans als aanleiding gelden om vrouwen beperkingen op te leggen in het koninkrijk van God. Ik hoop dat de voorgaande observaties iets bij je hebben losgemaakt. Dat je ziet dat een verbod voor vrouwen om te onderwijzen bijvoorbeeld in strijd is met andere dingen die we in de Bijbel zien. Dat er 'iets' aan de hand moet zijn met teksten die vrouwonvriendelijk ogen, omdat God zichzelf niet tegenspreekt. En omdat er bij God geen aanzien des persoons is. Tijd om te kijken *wat* er dan aan de hand is!

Het hoofd van de vrouw – 1 Kor. 11:3-16

We beginnen bij dit gedeelte uit de brief van Paulus aan de Korinthiërs. Op basis van dit hoofdstuk wordt vaak gezegd dat vrouwen zich moeten onderwerpen aan hun man, en dat de man uiteindelijk de leidinggevende is, want 'de het hoofd van de vrouw is de man.'

Wat betekent het dat de man 'het hoofd' is? In het Grieks staat er het woord 'kephalos', en dat betekent gewoon 'hoofd'. Heel waarschijnlijk is de eerste associatie die je hebt 'leidinggevende'. We noemen iemand 'hoofd van de afdeling', of 'groepshoofd'. Het hoofd is de baas.

Het hoofd als leidinggevende is echter een cultuur bepaalde beeldspraak. In de klassiek Griekse cultuur zag men het hoofd als oorsprong. Aristoteles beweerde dat het sperma van de man in zijn hersenen werd gemaakt. Dit zaad, de bron van het leven, kwam dus uit het hoofd! Met de kennis die we nu hebben klinkt dit misschien bizar, maar dat verandert het denken van toen niet. Er zijn zelfs 6 verschillende voorbeelden uit de oude literatuur bekend waarin geslachtsgemeenschap benoemd wordt als 'het hoofd legen.'

De bron of oorsprong van een rivier werd het hoofd van de rivier genoemd. Dat is nog een indicatie die we kunnen gebruiken bij de juiste interpretatie van het woord 'hoofd'.

Cyrrillus van Alexandrië schrijft in de 5^e eeuw na Christus over 1 Kor. 11 (in *De recte fide ad arcadiam et marinam*): 'Zo zien we dat de Kefale van iedere man Christus is, omdat hij werd gemaakt door Hem en tot leven is gebracht door de geboorte... En de kefale van iedere vrouw is de man, omdat zij werd genomen uit zijn vlees en hij dus haar bron is. Op dezelfde wijze is God de kefale van Christus, omdat Hij uit Hem komt naar zijn wezen.'

Er zijn nog meer argumenten aan te dragen die de mogelijkheid versterken om *kefale* als 'oorsprong' te interpreteren, maar ik wil je nu uitdagen om 1 Kor. 11:3 te lezen en eerst voor 'hoofd' overal 'leidinggevende' in te vullen, en vervolgens nog een keer, maar dan met 'oorsprong'. Het hele stuk is ineens veel logischer! En lees nu eens vers 12: 'zoals de vrouw uit de man voortkomt, zo is de man er

door de vrouw, en alles is uit God.' Hier spreekt Paulus juist over 'voortkomen uit'; hij gaat in op onze oorsprong. God is de bron van leven!

In vers 9 zegt Paulus dat de vrouw omwille van de man geschapen is. Nu we gezien hebben dat het in dit gedeelte niet gaat over gezag of autoriteit, hoeven we niet de fout te maken om in dit vers een aanleiding te zien om als man over een vrouw te heersen. Integendeel. We moeten ons afvragen waarom Eva werd geschapen. Adam had een sterke partner nodig; iemand zoals hij zelf. Adam had iemand nodig die hem hielp om samen te heersen over de schepping. Een prostates; geen hulpje, maar een helper. Eva werd geschapen omdat Adam het niet alleen kon. Er was sprake van wederzijdse, onderlinge afhankelijkheid. In vers 11 zegt Paulus dan ook: 'Overigens kan in de Heer de vrouw niet buiten de man, en de man niet buiten de vrouw.'

Wat betekent dan vers 10, waarin staat dat een vrouw 'een teken van gezag op het hoofd' moet hebben? Het is hier belangrijk om op te merken dat de woorden in het Grieks '*exousia epi*' 15 keer in het Nieuwe Testament voorkomen. In alle gevallen beschrijft het de macht die iemand heeft over iets of iemand. Het gaat dus niet om 'een teken van', maar gewoon 'gezag', en niet 'op', maar 'over'. We lezen dan: 'Daarom moet de vrouw autoriteit over haar hoofd hebben.'

Paulus geeft wel degelijk voorschriften over welke kleding passend is voor een vrouw in de gemeente. Dit zijn aanwijzingen om te voorkomen dat vrouwen de kleding en gebruiken uit heidense godsdiensten meenamen in de christelijke gemeente. In bijvoorbeeld de cultussen van Dionyseus en Afrodite namen de seksuele uitpattingen van en met vrouwen een belangrijke plaats in. Je kunt je voorstellen dat de vrouwen die tot geloof in Jezus waren gekomen niet altijd direct begrepen dat in de christelijke gemeenten andere waarden golden. Doordat Paulus concreet maakt wat passend is en wat niet, helpt hij de vrouwen hierin een weg te vinden. Tegelijk zegt hij dat vrouwen dus zelf mogen beslissen over hun hoofddeksel; maar vanuit een hartgesteldheid van liefde. Verandering gaat niet van buitenaf, maar van binnenuit; maar ook dan kunnen praktische richtlijnen helpend zijn.

Na de zinsnede over 'macht over het hoofd hebben', vervolgt Paulus met een opmerkelijke zin, namelijk: 'omwille van de engelen'. Er zijn bij bijbelwetenschappers veel verschillende opvattingen over wat dat betekent; het is niet geheel duidelijk. Het is wel opmerkelijk dat Jezus deze woorden ook gebruikt, in Mat. 18:10. Daar zegt Jezus dat mensen niet moeten neerkijken op kinderen 'vanwege de engelen.' Opvallend is dat Jezus deze woorden gebruikt in een context van 'neerkijken op', want dat is ook de boodschap die Paulus overbrengt als hij zegt dat vrouwen zelf autoriteit hebben. We moeten niet op vrouwen neerkijken; zij hebben zelf gezag over hun hoofd. Waarom dit met de engelen te maken heeft, weet ik eerlijk gezegd niet precies. Maar kennelijk zagen Jezus en Paulus de engelen als aanleiding om de ander recht te doen in wie hij of zij is.

Het misschien wel belangrijkste deel van deze tekst hebben we nog niet behandeld. We hebben gekeken naar de voorschriften die Paulus geeft aan vrouwen, maar nog niet voor wanneer deze voorschriften gelden. In vers 5 staat het expliciet: tijdens het bidden of profeteren! Er zijn nog steeds kerken, al worden het er gelukkig steeds minder, waarin niet wordt toegestaan dat vrouwen hardop bidden tijdens de dienst. Hier grijpt Paulus de gelegenheid echter niet aan om dat aan banden te leggen omdat het niet in lijn zou zijn met Gods geschapen orde. Nee, Paulus geeft voorschriften over *hoe* vrouwen kunnen bidden en profeteren!

In 1 Kor. 14:3 lezen we wat profeteren inhoudt: stichten, vermanen en bemoedigen. Kan je iemand in liefde vermanen zonder daarbij een stukje onderwijs te geven over het gebied waarop je vermaant? Heeft bemoedigen niet te maken met het delen van waarheden uit Gods woord? Paulus is er helemaal oké mee dat vrouwen actueel en concreet door de Geest geleid onderwijs geven!

1 Kor. 14:26-40

Er is geen beter moment mogelijk om de sprong te maken naar de tekst die bekend staat om de uitspraak: 'Zoals in alle gemeenten van de heiligen moeten de vrouwen in uw bijeenkomsten hun mond houden.'

Wat is er aan de hand dat Paulus vrouwen gebiedt te zwijgen, enkele hoofdstukken nadat hij spreekt over hoe mannen én vrouwen moeten profeteren?

Broeders

Als eerste moeten we wat zeggen over vers 26. Sommige vertalingen spreken daar over 'broeders en zusters', terwijl andere vertalingen alleen 'broeders' aangeven. In de grondtekst staat hier *adelphoi*, wat de mannelijke meervoudsvorm is, dus 'broeders'. Daarmee is echter niet alles gezegd.

Het Grieks kent vormen aparte vormen voor mannelijk en vrouwelijk. In het enkelvoud is dit heel eenvoudig: '*adelphos*' voor 'broer', en '*adelphē*' voor zus. Beide woorden hebben ook een eigen meervoudsvorm, en beide vormen komen voor. In sommige gevallen staat er daarom letterlijk 'broeders en zusters'. Er zijn ook echter gevallen, zowel in de Bijbel als in andere klassieke literatuur, waarin '*adelphoi*' duidelijk verwijst naar broeders én zusters, zonder dat de vrouwelijke meervoudsvorm apart wordt genoemd. De context maakt dan duidelijk dat het ene woord zowel is gericht aan de mannen als aan de vrouwen. In het Engels is er een vergelijkbare situatie met het woord 'guy'. Dit enkelvoud is alleen gericht aan een man, en wordt nooit gebruikt voor een vrouw. Het meervoud 'guys' wordt echter veelvuldig gebruikt voor groepen van zowel mannen als vrouwen. Ook in het Frans geldt dat voor groepen mannen mannelijke verwijzingen zijn, en voor groepen vrouwen vrouwelijke. Bestaat een groep echter uit mannen en slechts één vrouw, dan wordt toch de mannelijke vervoeging gebruikt.

In de Bijbel zien we een concreet voorbeeld in Filipenzen 4:1-2. In vers 1 staat '*adelphoi*', dus 'broeders'. In vers 2 richt Paulus zich tot twee vrouwen. De context maakt duidelijk dat het '*adelphoi*' hier de vrouwen inclusiveert.

Bovenstaande voorbeelden illustreren dat taal mannen en vrouwen nog lang niet altijd gelijk behandelt. De taal is dan nog niet synchroon ontwikkeld met andere opvattingen in de samenleving. Ook in het geval van Paulus zou je kunnen zeggen dat zijn taalgebruik nog niet zo ver is als zijn theologie. We moeten letten op wat hij bedoelt te zeggen, en we mogen niet de conclusie trekken dat Paulus zich alleen tot mannen richt, omdat duidelijk is dat hij zijn brieven schrijft tot gemeenten waar zowel mannen als vrouwen aanwezig zijn. Bovendien richt hij zich ook regelmatig expliciet tot vrouwen, zoals in Fil. 4, en instrueert hij vrouwen juist hoe te profeteren in de gemeente.

In alle gemeenten

Nu komen we bij een volgende belangrijke aanwijzing. Eerder heb ik al uitgelegd dat in de oorspronkelijke tekst geen leestekens zijn gebruikt. Dat maakt soms lastig te bepalen waar een zin begint en stopt. Soms zijn de gevolgen van zo'n keuze beperkt, en soms zijn de keuzes die hierin gemaakt worden cruciaal. Dat laatste is het geval in vers 33 en 34.

In de Willibrord vertaling staat hier: '...Want God is geen God van wanorde, maar van vrede. Zoals in alle gemeenten van de heiligen moeten de vrouwen in uw bijeenkomsten hun mond houden...'

De NBV vertaalt het zo: '...Want God is niet een God van wanorde, maar van vrede. Zo is het in alle gemeenten van de heiligen. Vrouwen moeten gedurende uw samenkomsten zwijgen...'

Het is maar waar je de punt zet. Hoort het 'zoals in alle gemeenten van de heiligen' bij de opmerkingen over wanorde en vrede, of bij de opmerking dat vrouwen moeten zwijgen? Technisch gezien zijn beide vertalingen even correct. Als we echter kijken naar alles wat we tot nu toe tegen zijn

gekomen, kunnen we niet anders dan kiezen voor de optie van de NBV. Ook de directe context laat geen andere keuze. Herhaaldelijk moedigt Paulus aan tot het gebruik van de gaven van de Geest in de gemeente, zoals tongentaal, interpreteren van tongen en profetie. Daarbij gebruikt hij woorden als 'allen' (v5, 24), 'wie' (v 2,3,4), 'mensen' (v27). Dit zijn allemaal neutrale woorden, waar hij had kunnen kiezen voor 'mannen' of 'een man', als Paulus inderdaad had willen zeggen dat vrouwen in alle gemeenten stil moesten zijn! De NBV laat met de zin over vrouwen dan ook terecht een nieuwe alinea beginnen.

Vers 34: vrouwen moeten zwijgen

Misschien denk je nu: 'Dat klinkt wel mooi, maar er staat nog steeds in vers 34 dat vrouwen moeten zwijgen.' Dat klopt. Laten we kijken naar de verzen er omheen. Het woord 'zwijgen' wordt in dit hoofdstuk namelijk vaker gebruikt. In vers 28: 'Is er niemand om het (spreken in talen) uit te leggen, dan moeten zij in de bijeenkomst zwijgen, ...' In vers 30: 'Wanneer een andere aanwezige een openbaring krijgt, moet de eerste zwijgen.'

Er is weinig misverstand over mogelijk dat Paulus niet zegt dat iedereen die wil profeteren of in tongentaal spreken permanent moet zwijgen. Integendeel, hij moedigt het aan! Maar tegelijk vindt hij wel dat alles in orde moet gebeuren. Het zwijgen duidt dus op het op je beurt wachten, ruimte geven aan elkaar en de goede orde bewaren.

Het is belangrijk het grotere geheel te blijven zien, en niet te focussen op dat ene verbod. De structuur die we hier zien is:

- Ieder heeft iets (v26)
- Orde in het spreken in tongen (v27-28)
- Orde in het profeteren (v29-32)
- God is een God van Orde (v33)**
- Orde bij vrouwen (v34-35a)
- Paulus geeft ruimte aan vrouwen (v35b-36)
- Paulus geeft ruimte aan profeteren (v 37-39a)
- Paulus geeft ruimte aan tongentaal (v39b)
- Alles in goede orde (v40)

Waarom moesten vrouwen aangesproken worden ten behoeve van de orde in de samenkomst? Al eerder noemde ik de excessen in de stad Korinthe, en de verschillende tempeldiensten aldaar. In dat perspectief is het niet heel vreemd dat het kennelijk nodig was om er op te wijzen dat de vrouwen zich wel moesten voegen naar het grotere geheel van de christelijke gemeente waar orde behoort te zijn. Vrouwen moeten 'ondergeschikt blijven, zoals trouwens de wet voorschrijft.'

Misschien zal het je verbazen, maar in de wet staat nergens dat vrouwen aan mannen ondergeschikt moeten blijven. In de Misjna en de Talmoed wel, zoals we al hebben gezien. Maar de Thora, de wet, kent zo'n gebod niet. Aan wie moeten de vrouwen dan ondergeschikt blijven? Aan God!

Merk op dat Paulus ook in vers 32 spreekt over 'ondergeschikt zijn', maar dan richt hij zich tot de profeten. Waar het om gaat is dat men zich wel door de Geest moet laten leiden, maar dat dat tegelijk betekent dat je nog bij je volle verstand bent. De profeten hielden zelf controle over wat ze deden. Zo moesten ook vrouwen controle houden over wat ze deden, en zich niet verliezen in trance, seksuele uitspattingen en ander roekeloos gedrag, dat in de heidense tempeldiensten wel gebruikelijk was. Mannen brachten daar vaak de offers, terwijl de vrouwen voor allerlei 'geluidseffecten' zorgden.

Dus Paulus schept orde in de chaos, maar stelt geen permanente verboden in. Bovendien stelt hij dat vrouwen bij hun man te rade moeten gaan voor onderwijs. Dit stond haaks op wat men gewend was, want een vrouw werd niet onderwezen! Paulus gebiedt hier dat mannen hun vrouw moeten helpen om de onderwijsachterstand weer in te lopen, zodat vrouwen volwaardig in de gemeente kunnen functioneren.

Vers 35: ruimte voor vrouwen

Nu zou je kunnen zeggen dat in vers 35 toch nogmaals een verbod staat, maar het is belangrijk om te zien dat we in het midden van Paulus' betoog terecht zijn gekomen. Op dit scharnierpunt richt hij zich op een ander aspect. Bij gebrek aan leestekens gebruikt Paulus een andere manier om zijn boodschap over te brengen, namelijk een klein woordje: 'e' (De letter *eta*). Paulus maakt vaak gebruik van retorische vragen in zijn betoog. Hij citeert een opmerking of gedachtegang van anderen, en geeft daarop vervolgens een tegenreactie. Hierin schrijft hij dan vaak dat kleine éénletterige woordje, en dat betekent een ontkenning. Het maakt duidelijk dat hij het omgekeerde bedoelt van wat hij zegt. Dat hij een vraag stelt waarvan het antwoord al duidelijk is. Het is meer een emotionele dan een intellectuele betekenis, en laat zich daarom lastig vertalen. Meestal wordt gekozen voor de vertaling 'Of'. We moeten dan wel lading achter dat wordt begrip, die het best wordt weergegeven met 'Wat?' of 'onzin!' of 'Echt niet!'

In de brief aan de Korinthiers gebruikt Paulus dit woordje 49 keer. Laten we een voorbeeld bekijken:

In 1 Kor. 9 verdedigt Paulus dat apostelen hun loon waard zijn. In vers 4 en 5 stelt hij een aantal vragen, waarvan duidelijk is dat het antwoord het tegenovergesteld is. Hebben ze niet het recht om te eten en te drinken? (Natuurlijk hebben ze wel het recht!) Hebben ze niet het recht om een vrouw mee te nemen? (Natuurlijk wel!) In vers 6 komt dan het woordje 'e': 'Of zijn Barnabas en ik de enigen die verplicht zijn te werken...?' In vers 7 nogmaals: 'Of wie weidt een kudde...'

Je ziet duidelijk dat deze 'of' niet droog 'of' betekent, maar staat in een context waarin Paulus de argumenten van critici weerlegt en het expliciet niet met hen eens is.

Nu maken we de stap naar 1 Kor. 14. Paulus heeft voorschriften gegeven over de orde die er moet zijn in de samenkomst. Orde op het gebied van tongentaal. Orde op het gebied van profeteren. Iedereen draagt bij aan de samenkomst, maar wel om de beurt, zodat niet de wanordelijke praktijken van de heidense godsdiensten zouden worden nagebootst! Als er dan staat in vers 35 dat 'een vrouw hoort nu eenmaal niet in de gemeente van God het woord te voeren,' dan wordt, doordat de volgende zin begint met 'e', duidelijk dat Paulus hier met bepaalde overtuigingen de vloer aanveegt. Je zou kunnen vertalen:

'Hoort een vrouw nu eenmaal niet in de gemeente van God het woord te voeren?! Onzin! Of is het woord van God soms van u uitgegaan? Of is het alleen tot u doorgedrongen?'

Paulus verdedigt dus het recht van vrouwen om in de gemeente te spreken, en zegt dat de mannen die dat proberen te verhinderen niet moeten denken dat mannen het exclusieve recht hebben! Tegelijk moeten vrouwen wel op een verantwoorde manier deelnemen, en zich daarin aan dezelfde regels met betrekking tot de orde te houden als mannen.

1 Tim. 2:1-15

Dit gedeelte staat bekend om het expliciete verbod voor vrouwen om te spreken: 'Ik sta niet hun niet toe zelf onderricht te geven of mannen de les te lezen; zij moeten rustig luisteren.' (v 12)

Voordat we op het 'probleem' focussen, kijken we eerst naar een aantal andere aspecten in de tekst. Om te beginnen met een kijkje in het hart van God; een niet te missen uiting van Gods liefde. In vers

4 staat dat God 'wil dat alle mensen gered worden en tot kennis van de waarheid komen.' In vers 5: 'één middelaar tussen God en mensen', en vers 6: 'losprijs voor allen.' Het gaat God niet om alle mannen, maar om alle mensen. Om iedereen. Telkens komt dat terug!

Als Paulus in vers 9 zegt dat hij ook wil dat vrouwen passend gekleed gaan, etc. Hier staat '*hoosautoos*', dat betekent 'zo ook', 'op dezelfde manier'. De voorschriften voor de mannen, die bedoeld zijn om te helpen anders te leven dan de heidenen, zijn ook van toepassing op vrouwen. Paulus benadrukt de overeenkomsten in de rol van mannen en vrouwen, en geeft aanvullingen voor vrouwen. Daarmee zegt hij dus dat vrouwen, net als de mannen, op alle plaatsen bidden met opgeheven handen, zonder haat of ruzie. De aanvullingen zijn, net als in het gedeelte in 1 Kor. 14, eenvoudig te verklaren vanuit de cultuur: het was niet zo normaal dat vrouwen bescheiden en netjes gekleed gingen.

Chrystostomus geeft in zijn commentaar op dit vers ook aan dat '*hoosautoos*' feitelijk betekende dat Paulus teruggreep op het bidden, en voegde dat toe in zijn vertaling van het vers: 'Evenzo wil ik dat de vrouwen bidden met waardige kleding aan.'

Een vrouw

Tot nu toe sprak Paulus over vrouwen, meervoud. In vers 11 schakelt Paulus plotseling naar enkelvoud. Helaas is dat niet in alle vertalingen zichtbaar. Paulus zegt dat 'een vrouw in alle rust moet luisteren naar het onderricht en haar plaats weten.' Voor sommigen van ons strijkt dit recht tegen onze haren in. Dat heeft te maken met hoe de verhouding tussen mannen en vrouwen in onze maatschappij nu al is. Als we echter bedenken hoe laag vrouwen op de maatschappelijke ladder stonden ten tijde dat Paulus deze brief schreef, dan is het opvallend dat Paulus zegt dat een vrouw onderwezen moet worden! Denk nog eens aan die uitspraak dat het beter is de Thora te verbranden dan deze aan een vrouw te onderwijzen.

Bovendien spreekt Paulus hier niet meer in het algemeen over vrouwen, maar over 'een vrouw'. Waar Paulus aanmoedigt dat mannen en vrouwen bidden, richt hij zich nu tot één vrouw. Deze vrouw moet luisteren en geen onderricht geven. Kennelijk was er een vrouw die anderen een dwaalleer onderwees, mogelijk als gevolg van dat zij zelf te weinig of geen onderwijs had gehad. Ook op andere plaatsen refereert Paulus naar personen zonder hen bij name te noemen. Denk aan 1. Kor. 5, waar hij spreekt over een man met ernstige zonde, of aan Tit. 1:12. Ook in Tit. 3:10 geeft Paulus instructies over wat te doen met 'iemand' die een dwaalleer verkondigt. Zowel de switch van meervoud naar enkelvoud als de concrete instructie geven dus gegronde aanleiding om te denken aan één specifieke vrouw die onwaarheden vertelde. Paulus adviseert Timotheüs hoe hier mee om te gaan.

De bewoording 'rustig luisteren', of 'gehoorzaam en bescheiden' (afhankelijk van welke vertaling je gebruikt), was een normale uitdrukking voor een goede leerling. Je zou kunnen zeggen: 'zoals een model-leerling het zou doen.' Lang niet zo denigrerend dus als dat nu in onze taal kan overkomen.

Paulus vervolgt nog met een uitstapje naar Adam en Eva. Soms wordt dit uitgelegd als de scheppingsorde: de man staat boven de vrouw, want Adam werd eerst geschapen, en daarna Eva. Dit is een heel kromme redenering, want volgens hetzelfde scheppingsverhaal werden de dieren eerder geschapen dan de mens! Moeten mannen zich dan onderdanig opstellen jegens dieren? Nee, mensen zijn geschapen om te heersen over de schepping! Wat wil Paulus dan zeggen?

Eva was degene die zich liet misleiden. Maar Adam werd het eerst geschapen. Tegen wie had God gezegd niet te eten van de boom van kennis van goed en kwaad? Tegen Adam. Nu was het de verantwoordelijkheid van Adam om Eva te onderwijzen over wat God gezegd had. De reden dat de

slang tot Eva sprak, is waarschijnlijk dat hij daar een grotere kans van slagen had. Wanneer je onvoldoende bent onderwezen, is de kans op misleiding veel groter. De bedoeling van Paulus is dan te zeggen: 'De vrouw die dwaling brengt moet stoppen anderen te onderwijzen, want ze is misleid! Ze moet zich als een goede leerling opstellen en luisteren. Want we zien in het scheppingsverhaal hoe belangrijk het is om goed onderwezen te zijn: omdat Adam eerst werd geschapen, en Eva de instructie over de boom niet dus zelf rechtstreeks van God ontvangen had, werd Adam niet misleid, maar Eva.' Vanuit dit perspectief wordt het ineens logisch dat Paulus in deze context teruggrijpt op het scheppingsverhaal.

Hoe mooi is het dat Paulus de vrouw niet verwerpt, maar juist aandringt op onderwijs! Dat zij de kans krijgt zich te herstellen, in plaats van veroordeeld te worden omdat ze is misleid. Hij leeft hier voor wat het is om in liefde te vermanen. Vervolgens zegt hij dat de vrouw gered wordt door haar moederschap. Ook dat gaat nog over het scheppingsverhaal. Want direct na de zondeval doet God de belofte dat de kop van de slang vermorzeld zal worden door de nakomeling van Eva. Haar moederschap zal redding brengen. Voor Eva, voor allen; ook voor de misleide persoon. En het is dus niet zo dat vrouwen kinderen moeten baren/ moeder moeten zijn om gered te worden.

Zo wordt het dus duidelijk dat Paulus geen algemeen verbod oplegt aan vrouwen om te onderwijzen, en dat hij niet wilde dat vrouwen met een zuivere leer hun mond zouden houden. In 2 Tim. 2:2 zegt Paulus: 'En wat u van mij gehoord hebt ... geef dat door aan betrouwbare mensen, bekwaam op hun beurt anderen te onderwijzen.' Merk op dat hier niet staat dat Timotheüs het aan mannen moet doorgeven, maar aan mensen. Dus mannen en vrouwen.

In 2 Tim. 1:5 prijst Paulus het geloof van de moeder en grootmoeder van Timotheüs. In 3:14-15 schrijft hij vervolgens: 'Houd u dus aan de leer die u gelovig hebt aanvaard. U weet wie u onderricht hebben. Van kindsbeen af kent u de heilige geschriften ...' Timotheüs had natuurlijk van Paulus onderwijs gehad, maar heeft ook veel van zijn moeder en oma meegekregen, van kindsbeen af. Als Paulus duidelijk zou willen maken dat vrouwen in het algemeen geen onderwijs mogen geven, dan was dit een uitgelezen kans!

Als we het gedeelte uit 1 Tim. 2 interpreteren als een universeel geldende regel voor alle vrouwen, dan komen we in de problemen. Er wordt namelijk geen onderscheid gemaakt in *wat* er dan niet onderwezen mag worden. Geen theologie? Of geen bijbelstudie? Geen bemoedigende preek? Wanneer is iets een preek, en wanneer is het een profetie? Of zelfs geen taal en rekenen? Er staat ook geen onderscheid vermeld tussen volwassenen en kinderen; dus het zou ook vreemd zijn op basis van deze tekst te zeggen dat onderwijs aan volwassenen verboden is, maar dat zondagschool voor de kinderen wel kan. Dat is toch ook onderwijs?! Sterker, tijdens de kinderjaren vindt een belangrijk deel van de vorming plaats, en kinderen zijn vaak makkelijker beïnvloedbaar. Dus de verantwoordelijkheid over kinderen is daarmee nog groter dan over volwassenen.

En zou een vrouw dan mogen getuigen van haar geloof tegen ongelovigen? Dat is ook zeker een vorm van onderwijs. Dat verbieden zou zeker tegen tal van andere bijbelgedeelten in gaan. Maar het toestaan werpt de vraag op wanneer het dan niet meer mag.

Kortom: wanneer je de keuze maakt om dit op te pakken als voor alle vrouwen geldend, dan stuit je op allerlei andere vragen. Wanneer je op die vragen een antwoord probeert te vinden, moet je willekeurige grenzen trekken; onderscheid maken terwijl de Bijbel niet voorziet in richtlijnen waar en hoe. De reden dat de Bijbel die richtlijnen niet verder concretiseert, is dat je deze tekst alleen zo kunt interpreteren met een wettische bril. De genade van God en de roeping van God zijn echter voor alle mensen; bij Hem is geen aanzien des persoons.

1 Tim. 3:1-13

Dit gedeelte wordt nog wel eens aangehaald om te bewijzen dat leiderschapsfuncties binnen de kerk alleen voor mannen open staan. Want de oudsten moeten 'man van één vrouw' zijn, en 'hun vrouwen moeten eerzaam zijn.' We beginnen bij vers 1:

'Streeft iemand naar het leidersambt, dan begeert hij een voortreffelijke taak.' Het eerste dat opvalt is het gebruik van 'iemand'. Niet alleen 'een man', maar die iemand kan dus ook een vrouw zijn. Sterker nog: Paulus spreekt in de verzen ervoor over vrouwen. Het zou heel onlogisch zijn om eerst over vrouwen te spreken en dan het woord 'iemand' te gebruiken als je daarmee mannen bedoelt. 'Iemand' verwijst gezien de context duidelijk naar mannen én vrouwen. Het gebruik van 'begeert hij' is een vertaalkeuze. Bij het werkwoord staat in het Grieks geen persoonlijk voornaamwoord, dus daaruit is niets op te maken. Vertalen met 'zij' zou even correct zijn, en gezien de context is 'hij of zij' de beste keuze.

De richtlijn 'man van één vrouw' moeten we niet verwarren met de richtlijn 'moet een man zijn.' Duidelijk is dat Paulus zich richt tegen polygamie. Als hij had willen zeggen dat een leider een man had moeten zijn, had hij dat expliciet kunnen zeggen. Er staat echter niet 'de leider moet een man zijn,' maar wel 'de leider moet de man van één vrouw zijn'. Het was niet nodig om toe te voegen dat een leider de vrouw van één man moest zijn, omdat het in de samenleving normaal was dat mannen meerdere vrouwen hadden en dat recht hadden, maar vrouwen op dat gebied helemaal geen rechten hadden.

In vers 11 staat 'Ook de vrouwen moeten eerzaam zijn.' Sommige vertalingen geven: 'Ook hun vrouwen...' Het woord voor vrouw is hetzelfde als het woord voor echtgenote. Beide vertalingen zouden dus kunnen.

Dit vers begint met het woord '*hoosautoos*'. Eerder heb ik hier al meer over geschreven. Ook hier kunnen we stellen dat dit impliceert dat wat voor de mannelijke diakenen gold, op dezelfde manier gold voor de vrouwelijke diakenen; de collega's in de bediening. Zeker omdat we eerder hebben gezien dat Phoebe een diaken was.

1 Petrus 3:1-7

Wanneer we dit gedeelte lezen in de Willibrord vertaling, kan de schrik je om het hart slaan. Of je denkt te worden bevestigd in de overtuiging die je al had natuurlijk... Maar de vertaling is nogal vrouwonvriendelijk te noemen. Vers 7 in deze vertaling: 'Zo ook moet u, mannen, in de omgang met uw vrouwen begrip voor hen tonen. Zij zijn zwakker dan u, bewijs hen eer...' Als Petrus dit schrijft, klopt de hele verhandeling over Paulus' brieven dan wel?

Zoals zo vaak helpt het om eerst uit te zoomen. Petrus schrijft over schikken naar de overheid (2:13), slaven die zich dienen te schikken aan hun meesters (2:18) en dus ook over vrouwen die zich dienen te schikken naar hun man (3:1).

Moraal van dit verhaal staat in 2:15: 'Het is de wil van God, dat u door uw goed gedrag de onwetendheid van onverstandige mensen tot zwijgen brengt.' Ook in 2:12 staat dit principe. Petrus roept op om Jezus' voorbeeld te volgen: 'Als Hij uitgescholden werd, schold Hij niet terug.' (2:23) Ook na het gedeelte over mannen en vrouwen gaat Petrus verder met dezelfde thematiek: Vergeld geen kwaad met kwaad. Integendeel: zegen elkaar. (3:9) Lees de hoofdstukken 2 en 3 maar eens. Het gaat constant over hoe om te gaan met lijden, met oneerlijke behandeling. Overwin het kwade door het goede.

Vrouwen worden door Petrus opgeroepen om te midden van onrechtvaardige onderdrukking door hun man, toch de liefde van Christus voor te blijven leven. Hoe dat er in de praktijk uit ziet, daar kan een boek op zich over volgeschreven worden. Voor nu volstaat om te zien dat het volstrekt uit zijn verband is gerukt om dit gedeelte te lezen als een gezagsverhouding tussen man en vrouw.

Integendeel, Petrus noemt een dergelijke man-vrouw verhouding in één adem met de overheid (welke in die tijd niet erg rechtvaardig en christenvriendelijk was om het zachtjes uit te drukken) en slavernij. Ja, zelfs met het onterechte beschuldigen en het lijden van Jezus. Het gaat hier echt over hoe om te gaan met onrechtvaardige situaties. Dat wordt wel heel duidelijk in vers 6: kennelijk hadden de vrouwen intimidaties van hun man te vrezen!

Dat Petrus vervolgens verder gaat met de opdracht aan mannen om hun vrouw eer te bewijzen (3:7) bewijst nogmaals dat de vroege kerk totaal anders omging met vrouwen dan gebruikelijk was in de toenmalige samenleving. Na alles wat we eerder besproken hebben, behoeft dat geen toelichting meer.

Waar we nog wel even naar moeten kijken is het gedeelte: 'Zij zijn zwakker dan u.' Dit is niet wat er staat in de grondtekst. Er staat niet dat vrouwen zwakker zijn, maar dat mannen met hun vrouw moeten omgaan, *als* met een zwakkere. Mannen worden aangesproken op hun zorgzaamheid. De intimidatie moet stoppen; mannen moeten een geheel andere houding aannemen dan ze gewend waren voordat ze Christus leerden kennen.

Oude Testament

Tot nu toe hebben we gekeken naar de schijnbaar vrouwonvriendelijke teksten in het Nieuwe Testament. Wanneer we naar het Oude Testament gaan, vinden we nog een aantal teksten dat een uiterst negatief beeld van vrouwen schetst. Zodanig zelfs dat zelfs degenen die zeer conservatief zijn in hun opvattingen over vrouwen in de kerk hun bedenkingen zullen hebben (hoop ik).

Denk bijvoorbeeld aan Prediker 7:26-28 waar de schrijver in zijn zoektocht naar inzicht één man op de duizend vindt, maar expliciet geen enkele vrouw. Of aan alle gedeelten waar vrouwen uitermate slecht behandeld mogen worden, zoals in Deut. 21:11-14 waar wordt gesteld dat de Israëlieten krijgsgevangenen tot vrouw mogen nemen, maar ook mogen laten gaan als ze niet bevalt. Of Exodus 21:7 waar iemand zijn dochter gewoon als slaaf kan verkopen. En Jesaja 19:16: '... Egyptenaren zullen zwak worden als vrouwen, sidderend van angst...'

Voor nu zal ik een aantal algemene opmerkingen maken waardoor je inzicht en houvast krijgt om met dergelijke teksten om te kunnen gaan.

Allereerst noem ik het begin van de brief aan de Hebreëën. Daar staat dat God, nadat hij tot de vaders heeft gesproken door de profeten, nu in de laatste dagen tot ons gesproken heeft door Jezus. De volgende hoofdstukken beschrijven hoe Jezus hoger is dan de engelen, dan de priesters, dan Mozes, etc. Met andere woorden: Jezus is de leidende openbaring. Hij is het zichtbare beeld van de onzichtbare God (Kol. 1:15). Wie Jezus ziet, ziet de Vader (Joh. 14).

Op basis van deze, en vele andere teksten, kiezen we ervoor om de openbaring die we in Jezus hebben, te verheffen boven de openbaring van het Oude Testament. Op basis daarvan zien we dat de Nieuw Testamentische schrijvers een grotere openbaring hadden van God dan de Oud Testamentische schrijvers. Als iets botst met het karakter van Jezus, stellen we onszelf de vraag 'wat is er aan de hand?'

Ik noem kort een aantal mogelijkheden:

-Is de tekst beschrijvend, of voorschrijvend? Met andere woorden: geeft de tekst weer wat er gebeurde, of wat er zou moeten gebeuren?

-God handelde missionair, en stelde bepaalde regels om stapje voor stapje de cultuur te veranderen. Deze regels reflecteren dan niet hoe het uiteindelijk zou moeten zijn, maar zijn een klein stapje in de goede richting.

-Er wordt aan God iets toegeschreven, dat feitelijk door mensen gebeurde. Als daad van aanbidding was men gewend alles wat gebeurde te beschrijven als komend van God.

Voor een uitgebreidere verhandeling over deze thematiek verwijs ik je door naar de studie over geweldsteksten. Soms gaat de tekst over fysiek geweld, maar als dat niet het geval is, is er bij discriminatie van vrouwen nog wel sprake van emotioneel geweld. Je kunt voor die teksten dezelfde principes gebruiken als die worden aangereikt in de studie over geweld.

Tot slot

Nu we aandacht hebben gehad voor alle teksten die oppervlakkig de indruk wekken vrouwen te beperken, is het goed om weer verder uit te zoomen en het grotere plaatje weer in beeld te hebben. De wat meer technische en exegetische benadering van de 'probleemteksten' kan snel de indruk achterlaten dat het heel ingewikkelde materie is en onze gedachten bij het probleem houden. Maar wanneer we God in Jezus leren kennen door de Bijbel heen, dan zien we dat Hij liefde is. Johannes bevestigt dat meermaals expliciet. Het draait bij God niet om regels, het gaat om Liefde. We zien Jezus' liefde voor mensen. Tegen de cultuur in had Hij oog voor vrouwen, onderwees Hij hen, en stuurde hen er op uit om te getuigen van de opstanding, of om het Koninkrijk te verkondigen en zieken te genezen (Luk. 10). Jezus was niet bang om zich de woede van de religieuze orde op de hals te halen, wanneer hij hun wetten overtrad om iemand te kunnen helpen.

Het is goed om met ons verstand te kunnen begrijpen en beredeneren wat de eigenlijke bedoeling is van teksten die ons in eerste instantie op het verkeerde been kunnen zetten. Maar belangrijker is het om het hart van God te kennen. Wanneer we zien hoe puur zijn liefde en rechtvaardigheid is, dan is het ondenkbaar dat Hij vrouwen tweederangs zou behandelen, of zou willen dat wij dat doen. Ik hoop dat ik, door het contrast te schetsen tussen Jezus en Paulus enerzijds en de cultuur waarin zij leefde anderzijds, iets van het hart van God heb kunnen laten zien. Dat het contrast tussen het scheppingsverhaal uit Genesis en andere scheppingsverhalen laat zien dat er bij God geen onderscheid is. En als je Paulus later in de hemel ontmoet, is het goed dat je nu weet dat hij geen vrouwenhater was, maar juist opkwam voor vrouwen in de bediening!

Met de kennis die we nu hebben opgedaan over hoe Jezus omging met vrouwen, ligt nu de bal bij ons om dit als zijn Lichaam op aarde ook gestalte te geven in het hier en nu. Het is nodig dat het concrete gevolgen krijgt in kerken en gemeentes. Dat alle bedieningen zowel voor man als vrouw toegankelijk zijn. Maar kijk niet alleen naar wat er in de kerk moet veranderen, kijk ook naar jezelf! Welke overtuigingen heb je over het huwelijk? Vind je als man dat je vrouw jou moet volgen? Is datgene wat jij doet in het Koninkrijk belangrijker dan wat je vrouw doet? Heeft je vrouw dezelfde keuzevrijheid in het inrichten van haar leven als jij? Of gaat het in eerste instantie om jouw carrière, en moet je vrouw zich daar omheen bewegen? Overleggen jullie samen over wie wat doet, of zijn de klassieke rolpatronen te vanzelfsprekend? Voor alle duidelijkheid: het is niet verkeerd als jullie kiezen voor de klassieke rolverdeling, op de voorwaarde dat dit gebeurt in een wederzijdse ondergeschiktheid aan elkaar. Regelmatig is in de praktijk de vrouw toch meer ondergeschikt aan de man, dan andersom. Durf eerlijk te kijken hoe je vrouw het beste tot bloei komt. Is de zorg voor kinderen en huishouden hoe zij toe bloei komt? Mooi! Of maakt zij op deze manier voornamelijk mogelijk dat jij jezelf beter kunt ontplooien? In dat geval is er werk aan de winkel. De Bijbel zegt zowel aan mannen als aan vrouwen om je te schikken naar elkaar; geen eenrichtingsverkeer van de vrouw.

In geestelijk opzicht is het ook goed om te beseffen wat de Bijbelse boodschap over vrouwen betekent. De man als priester van het gezin? Het is een veelgebruikte term, die zo ingeburgerd is dat hij heel Bijbels klinkt. Maar Petrus schrijft over het priesterschap van *alle* gelovigen (1 Pet. 2:9). Bovendien hebben we even eerder gezien dat Paulus schrijft aan Timotheüs dat er één middelaar is tussen God en mensen: Jezus Christus. Dus niet de man van het gezin als middelaar tussen God en de rest van zijn gezin. Volstrekt onbijbels!

Dit betekent dat je ook als vrouw een volwaardige relatie hebt met God. En dat je, evenals je man, volledige verantwoordelijkheid hebt over je gezin. Dat keuzes over wonen, werken, zending, anticonceptie, kinderen, en alles wat in een relatie nog meer naar voren komt, in gelijkwaardig overleg met je man plaatsvinden. En dat jouw stem daarin net zo zwaar geldt als de zijne. En dat jullie beiden evenveel verantwoordelijkheid hebben over het vinden van een oplossing, als jullie allebei een andere mening hebben (en dus niet dat de man in dat geval de knoop doorhakt).

Ik wil je uitdagen om na te gaan hoe je spreekt en te luisteren naar hoe je omgeving spreekt over vrouwen. Dit richt ik zowel tot mannen als tot vrouwen, omdat ik in de praktijk zie dat het voor veel vrouwen zo vanzelfsprekend en vertrouwd is om op een bepaalde manier behandeld te worden, dat hun ogen niet opengaan voor hun eigen(lijke)waarde. Welke boodschap geeft het woord 'chickie' over vrouwen? Is een vrouw meer dan haar uiterlijk? Hoeveel waarde hebben vrouwen in de muziek die je luistert, of in de films die je kijkt? Je kunt tegen jezelf blijven zeggen hoe waardevol je bent, maar als je door de dag heen constant een andere boodschap tot je neemt (ook al is het onbewust), wordt het een bijna onmogelijke opdracht om die waarde ook daadwerkelijk te gaan ervaren. Vrouwen, laat de Bijbelse waarheid je vrijmaken om te zijn wie God je bedoelt heeft. Sta op en schitter!

Ik wil afsluiten met het volgende:

Een tijdje geleden kwam ik met een Surinaamse vriend te spreken over discriminatie. In mijn beleving was onze multiculturele samenleving zo open en gewend aan allerlei verschillende nationaliteiten, dat ik dacht dat discriminatie alleen nog incidenteel aan de orde was. Ik vroeg hem hoe hij dat ervaart. Hij zei me bijna dagelijks aan te lopen tegen discriminatie. Ik als blanke in een toch nog steeds voornamelijk blanke samenleving mocht dan niets in de gaten hebben; hij heeft collega's die denken dat hij minder slim is omdat hij een donkere huid heeft. Hij ontmoet regelmatig mensen die denken dat zijn huid afgeeft als ze hem een hand geven, of bij voorbaat aannemen dat hij niet of nauwelijks geld te besteden heeft. Hij gaf aan hoe gemakkelijk het is op een gegeven moment zelf te geloven dat je minder bent. En wat merk je als blanke van zulke patronen?

Hetzelfde geldt voor mannen en vrouwen. Ik heb een aantal vrouwen gevraagd naar voorbeelden van wat zij zien en merken.

Wat merk je er als man van dat vrouwen ondervinden dat een man de voorkeur heeft bij sollicitaties (want die kan niet zwanger raken...)? Dat vrouwen minder betaald krijgen, worden gekeurd om hun uiterlijk, vergeleken worden met een fake porno lichaam, als eigendom gezien worden en vaker slachtoffer zijn van intimidatie, incest, verkrachting en aanranding? Moeten nadenken over hoe en wanneer je reist, omdat je anders misschien lastiggevallen wordt? Van de onverdraagzaamheid of lacherigheid over het feit dat je je iedere maand een periode anders voelt, en alle ongemakken van dien?

Vrouwen die assertief zijn en durven te shinen worden al snel arrogant genoemd. Veel meer jongens dan meisjes worden herkend als intelligent. Van meisjes wordt het vaker niet gezien of gestimuleerd. Ook op gebied van carrière is het verwachtingspatroon anders: als een vrouw parttime werkt laat ze haar gezin in de steek, en als een man van 40 naar 32 uur per week gaat, is het zo mooi dat hij voor zijn gezin kiest.

Hoe kan een man ervaren wat het met een vrouw doet dat in veel kerken wordt verteld dat God van mensen houdt, maar dat alleen mannen die boodschap mogen vertellen? Het onrecht voelen wanneer je iemand hoort preken die het niet kan, en dat je zelf het talent wel hebt maar niet mag omdat je van het andere geslacht bent?

Probeer je in te leven. Ga eens het gesprek hierover aan. En vrouwen, blijf geloven in de waarde die God in je ziet!

Verantwoording

Tenzij anders vermeld, is bij citaten uit de Bijbel gebruik gemaakt van de Willibrord Vertaling 1995.

Het boek 'Waarom geen vrouwen?' van Loren Cunningham en David Hamilton, Gideon. Hoornaar, 2004, heeft als belangrijke leidraad gediend bij het uitwerken van deze studie. Aan ieder die zich verder wil verdiepen en geïnteresseerd is in uitgebreidere argumentatie kan ik dit boek aanbevelen.